

2026-02

pÿ — μ Á³ ± » μ¹ ¿ À ¿⁻ · ã · ä é½ À Á ¿ ã Á
 pÿ¹⁰ ± ½ ì ä · ä ± ä ¿ å • å á é à ± ê⁰ ¿ í
 pÿ”¹⁰ ± ã ä · á⁻ ¿ å ‘½, á é à⁻ ½ é ½
 pÿ”¹⁰ ± ¹ é¼ ¬ ä é½ é â¼ · ç ± ½¹ ã¼ ¿ í
 pÿ à á ¿ ã ä ± ã⁻ ± â⁻ ½ ± ½ ä¹ ¬ ä å à é½
 pÿ ± ½ ± ³⁰ ± ã ä¹⁰ î½ μ à ± ½ ± à á ¿ é, ® ã
 pÿ à μ á¹ ã ä ± ä¹⁰ ¬ ã ä ± ã í½ ¿ á ± • » »
 pÿ α ¿ å á⁰⁻ ± â ä ¿ 2020

pÿ š ± á ± ê² ± ¶⁻ · â, — »⁻ ± â

pÿ œ μ ä ± à ä å ç¹ ± ⁰ ì á³ á ± ¼¼ ± ”¹ μ, ½ î½ £ ç - ã μ é½, £ ä á ± ä · ³¹⁰ ® â ⁰ ± ¹ ‘ ã æ ¬ » μ¹ ± /
 pÿ š ¿¹½ é½¹⁰ î½ • à¹ ã ä · ¼ î½, α μ ç ½ î½ ⁰ ± ¹ ‘½, á é à¹ ã ä¹⁰ î½ £ à ¿ å í½, ± ½ μ à¹ ã ä ®

**Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τεχνών και
Ανθρωπιστικών Σπουδών**

**Η εργαλειοποίηση των προσφύγων: Η ικανότητα του
Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως
μηχανισμού προστασίας έναντι άτυπων και
αναγκαστικών επαναπροωθήσεων - Τα περιστατικά στα
σύνορα Ελλάδας- Τουρκίας το 2020**

Καραϊβαζίδης Ηλίας

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Ελένη Γαβριήλ

Φεβρουάριος 2026

**Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τεχνών και
Ανθρωπιστικών Σπουδών**

**Η εργαλειοποίηση των προσφύγων: Η ικανότητα του
Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως
μηχανισμού προστασίας έναντι άτυπων και
αναγκαστικών επαναπροωθήσεων - Τα περιστατικά στα
σύνορα Ελλάδας- Τουρκίας το 2020**

**Διπλωματική Εργασία η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση
μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στις Διεθνείς Σχέσεις,
Στρατηγική και Ασφάλεια, στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος.**

Καραϊβαζίδης Ηλίας

Εξεταστική επιτροπή: Ελένη Γαβριήλ

Φεβρουάριος 2026

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Καραϊβαζίδης Ηλίας, 2026

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Σελίδα Εγκυρότητας

Όνοματεπώνυμο Φοιτητή/Φοιτήτριας: Καραϊβαζίδης Ηλίας

Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας: Η εργαλειοποίηση των προσφύγων: Η ικανότητα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ως μηχανισμός προστασίας έναντι άτυπων και αναγκαστικών επαναπροωθήσεων - Τα περιστατικά στα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας το 2020

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2026 από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:

Πρώτος επιβλέπων (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος): Δρ. Ελένη Γαβριήλ, Λέκτορας Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ. Κυριάκος Μικέλης, Επίκουρος Καθηγητής Θεωρίας και Ιστοριογραφίας Διεθνών Σχέσεων

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής: Δρ. Ζακία Άκρα, Λέκτορας Διεθνών Σχέσεων και Εξωτερικής Πολιτικής

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εξετάζει την αποτελεσματικότητα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) ως μηχανισμού προστασίας τόσο των προσφύγων όσο και των αιτούντων άσυλο, με έμφαση στις άτυπες αναγκαστικές επαναπροωθήσεις και ειδική αναφορά στα γεγονότα που έλαβαν χώρα το 2020 στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Αφετηρία της μελέτης αποτελεί η διαπίστωση ότι η προστασία που απορρέει από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) θεμελιώνεται πρωτίστως στην έννοια της δικαιοδοσίας, η οποία δύναται να ασκείται και *de facto*. Ωστόσο, η ερμηνεία και η εφαρμογή της Σύμβασης από το ΕΔΑΔ παρουσιάζουν ασυνέπειες, ιδίως όταν πρόκειται για συνοριακές επιχειρήσεις και πρακτικές αποτροπής, όπου η κρατική δράση συχνά οργανώνεται κατά τρόπο αδιαφανή και δυσχεραίνει τη λογοδοσία.

Υπό αυτό το πρίσμα, σκοπό της εργασίας αποτελεί η κριτική ανάλυση και αξιολόγηση της ικανότητας του ΕΔΑΔ ως αποτελεσματικού μηχανισμού προστασίας των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο, σε περιπτώσεις άτυπων αναγκαστικών επαναπροωθήσεων (pushbacks), καθώς και η αποτύπωση των παρεκκλίσεων των κρατών από τους διεθνείς κανόνες, με αφορμή όσα διαδραματίστηκαν στον Έβρο το 2020. Η ανάλυση βασίζεται σε ερμηνευτική βιβλιογραφική προσέγγιση μελέτης περίπτωσης και αξιοποιεί πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Βασικό σημείο της εργασίας αποτελεί η διερεύνηση των δυσκολιών απόδειξης και τεκμηρίωσης των επαναπροωθήσεων, καθώς και η αξιολόγηση της πρακτικής λειτουργίας της ατομικής προσφυγής και της αποτελεσματικής έννομης προστασίας.

Τα ευρήματα αναδεικνύουν ότι, παρότι η ΕΣΔΑ παρέχει ισχυρές εγγυήσεις και το ΕΔΑΔ διαθέτει ερμηνευτικά εργαλεία (όπως η έννοια του αποτελεσματικού ελέγχου), η πρακτική αποτελεσματικότητα της προστασίας συχνά περιορίζεται από την αδιαφάνεια των συνοριακών πρακτικών, τις αποδεικτικές δυσχέρειες, καθώς και από το στάδιο της συμμόρφωσης, όπου η τυπική εκτέλεση δεν ταυτίζεται αναγκαστικά με ουσιαστική μεταβολή της διοικητικής πρακτικής. Η εργασία συμπεραίνει ότι η αποτελεσματικότητα του ΕΔΑΔ κρίνεται τελικά όχι μόνο στο επίπεδο της νομολογίας, αλλά και στη δυναμική σχέση δικαίου και πολιτικής, ιδίως σε τομείς όπου οι κρατικές επιλογές ασφάλειας και αποτροπής τείνουν να υπερισχύουν των εγγυήσεων διεθνούς προστασίας.

Λέξεις κλειδιά: Άτυπες αναγκαστικές επαναπροωθήσεις, αρχή της μη επαναπροώθησης, διεθνής προστασία, ελληνοτουρκικά σύνορα, εργαλειοποίηση μεταναστευτικών ροών

Abstract

This thesis examines the effectiveness of the European Court of Human Rights (ECtHR) as a protection mechanism both for refugees and asylum seekers, with particular emphasis on informal forced returns (pushbacks) and with specific reference to the events that took place in 2020 at the Greek–Turkish border. The study departs from the premise that the protection afforded by the European Convention on Human Rights (ECHR) is primarily grounded in the notion of jurisdiction, which may also be exercised *de facto*. Nonetheless, the ECtHR’s interpretation and application of the Convention display inconsistencies, especially in the context of border operations and deterrence practices, where state action is frequently organized in an opaque manner that obstructs accountability.

Against this background, the thesis aims to provide a critical analysis and assessment of the ECtHR’s capacity to function as an effective protection mechanism in pushback-related situations, while also mapping the ways in which states deviate from international legal standards in the aftermath of the Evros events of 2020.

The analysis follows an interpretive, literature-based case-study strategy and draws on primary and secondary sources. A key analytical axis concerns the difficulties of proof and documentation in pushback cases, alongside an evaluation of the practical operation of individual application and effective legal protection.

The findings indicate that, while the ECHR contains robust guarantees and the ECtHR has interpretive tools at its disposal (notably the concept of effective control), the practical effectiveness of protection is often constrained by the opacity of border practices, evidentiary obstacles, and the compliance stage, where formal execution does not necessarily translate into substantive change in administrative practice. Ultimately, the thesis concludes that the effectiveness of the ECtHR is determined not only at the level of jurisprudence, but also within the dynamic interaction between law and politics - particularly in fields where state priorities of security and deterrence tend to prevail over international protection safeguards.

Keywords: Pushbacks, non-refoulement, international protection, Greek-Turkish borders, instrumentalization of migration flows